

Exempel Planering - Modersmål 1

Förankring i kursplanens syfte

Arbetsområdet "Det här är jag" kommer att behandla frågor om identitet och självbild och kommer att pågå i 6 lektioner i början på HT. Varje lektion är 90 minuter.

Elevgruppen är gymnasieelever som har gått på olika grundskolor och inte känner varandra när de börjar på gymnasiet. Med anledning av detta bestämde jag för att arbeta med arbetsområdet "Det här är jag" för att på så sätt ge eleverna en möjlighet att lära känna varandra lite bättre samtidigt genom olika aktiviteter stärka sin personlighet och sin identitet.

Ämnets syfte

- Undervisningen i ämnet modersmål ska syfta till att eleverna utvecklar färdigheter i att tala, läsa, skriva och lyssna på sitt modersmål.
- Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om sitt modersmål.
Dessutom ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om litteratur.
- Eleverna ska ges möjlighet att i tal och skrift utveckla ett rikt språk, som ger självförtroende, trygghet i olika situationer och möjlighet att uttrycka sin personlighet och stärka sin identitet.
- Undervisningen ska bidra till att eleverna blir förankrade i både språkområdets kultur och den svenska kulturen.
- I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt språk i tal och skrift genom att arbeta processinriktat i samspel med andra.
- Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla ett interkulturellt förhållningssätt i skolan och samhället genom att undervisningen ska utgå från ett jämförande perspektiv på språket och kulturen.

Mål

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla följande:

1. Förståelse av modersmålet inom olika områden.
2. Förmåga att muntligt uttrycka tankar, känslor och åsikter om sådant som rör ens liv
3. I samtal, diskussioner använder eleven ett rikt ord- och begreppsförråd.
4. Förmåga att skriva olika texttyper med ett rikt ord- och begreppsförråd och med hänsyn till mottagare och situation samt att bearbeta texterna utifrån egen reflektion och andras respons.
5. Förmåga att tillägna sig litteratur och författarskap från olika tider samt texter i olika genrer.
6. Kunskaper om modersmålets uppbyggnad och förståelse av dess utveckling samt förmåga att göra jämförelser mellan modersmålet och det svenska språket.
7. Kunskaper om historia, kultur, natur, geografi och aktuella samhällsförhållanden där språket talas, samt förmåga att göra jämförelser med svenska förhållanden.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Egen språkproduktion i tal med anpassning till innehåll och mottagare samt utveckling av strategier för att göra sig förstådd och få fram sitt budskap.
- Egen språkproduktion i skrift med anpassning till innehåll och mottagare samt utveckling av strategier för att göra sig förstådd och få fram sitt budskap.
- Ord- och begreppsfröåd.
- Språkriktighet, stil och struktur i samband med talade och skrivna texter.
- Texter på modersmålet valda med hänsyn till elevernas intressen och studieväg.
- Modern litteratur, bilder, konst och musik som tar upp vardagsliv, relationer och livsfrågor.
- Språkets spridning och förekomst samt hur språket används.
- Kulturella, natur och geografiska förhållanden i språkområdet i jämförande förhållningssätt med svenska förhållande

Bedömning Kunskapskrav - Betyget E

I arbetsområdet ska eleven kunna:

- Eleven förstår **huvudsakligt innehåll** i sitt modersmål såväl muntligt som skriftligt. Detta visar eleven genom att redovisa, diskutera och kommentera innehållet på ett **översiktligt** sätt.
- Eleven uttrycker muntligt sina tankar, känslor och åsikter på modersmålet så att innehållet blir i **huvudsak** begripligt och korrekt.
- I samtal växlar eleven **med viss säkerhet** mellan vardagsspråk och skolspråk.
- I skrift formulerar eleven sig på modersmålet med **viss** anpassning till syfte, mottagare och situation samt följer i **huvudsak** skriftspråkets konventioner.
- Eleven uttrycker och formulerar sig med ett ordförråd som i **huvudsak** är relevant för sammanhanget och som endast i undantagsfall hindrar eleven från att uttrycka sig nyanserat.
- Eleven läser relativt obehindrat texter av **vardaglig** karaktär på modersmålet och redogör **översiktligt** för innehållet i texten **och några tankar som läsningen har väckt**.
- Eleven redogör **översiktligt** för modersmålets spridning och hur språket används. I både tal och skrift presenterar eleven **grundläggande** fakta om natur och geografiska förhållanden i språkområdet.
- Eleven ger exempel på och diskuterar **översiktligt** några typiska kulturella förhållanden förknippade med språkområdet samt gör **enkla** jämförelser med svenska förhållanden.

Undervisning/arbetsätt

- Vi kommer att arbeta med innebörden av begreppet identitet och självkänsla, vad det betyder och vad är det som utgör en persons identitet/personlighet
- För att eleverna ska få möjlighet att utveckla sina kunskaper, sitt ord-och begreppsfröåd kommer de att arbeta processinriktat i samspel med sina kamrater

- På lektionerna kommer vi att läsa några skönlitterära texter där vi får möta barn som lever i den delen av världen där vårt modersmål talas och några sakprosa texter
- Eleverna kommer att diskutera texters innehåll för att utveckla ett rikt språk, som ger självförtroende, trygghet och möjlighet att uttrycka sin personlighet samt stärka sin identitet.
- Vi kommer också att få välja ut en tradition som de vill veta mer om och läsa en sakprosatext som handlar om varför den här traditionen finns och hur den brukar uppmärksammas.
- Vi kommer att få diskutera både texternas budskap och de tankar som texterna väcker hos eleverna i ett jämförande förhållningssätt med svenska traditioner så att de blir förankrade i både språkområdets kultur och den svenska kulturen.
- I arbetsområdet kommer eleverna att få skriva, en utredande text som kan handla om den tradition eleverna valt att lära sig mer om.
- Eleverna kommer också att få förbereda och genomföra en muntlig presentation där de berättar och beskriver sig själva och sitt liv för kamraterna i gruppen.
- Under arbetets gång får eleverna förstås också själva gärna lämna idéer på sådant de tycker skulle vara intressant att ta upp på lektionerna, ge förslag på arbetsformer och hur de lärande resultaten kan redovisas.

Лекција - структура и имплементација

Вовед во работната област

За да се запознаеме, треба да имате можност во оваа работна област да размислите и да формулирате прашања за себе и за вашиот живот, за да можете да ги раскажете и опишете пред своите другари.

Читајќи текстови за тоа како децата можат да имаат во делови од светот каде се зборува нашиот мајчин јазик и со тоа што ќе зборувате и пишувате за прашања што се однесуваат на вашиот живот, се развиваат вашите јазични способности и станувате подобри во размислувањето, читањето, пишувањето зборувањето, слушањето и слично.

Со читање, размислување, расудување за фактатекстови и дискутирање со своите другари ќе се развие вашето разбирање за идентитет, самодоверба, норми и вредности, вашето знаење за себе и за вашата личност и идентитет.

Од третиот дел од наставна програма по предметот мајчин јазик

”Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden”.

Час 1

Момент 1

Најнапред, ќе провериме она што вие веќе го знаете за поимот идентитет и што сакате да научите за да ја ставиме работната област во значаен и интересен и контекст/однос. Во овој момент може да ја користите табелата VÖL.

Активност

Ќе го запишете тоа што веќе го знаете во табелата. Претставете ги своите размислувања како може да се запознаете себеси и другите и нивните искуства но исто така како да им кажете на другите за себе. Ние ќе разговараме за вашите размислувања и ќе ги визуелизираме на таблата во една мисловна мапа, за различните предлози за поимот идентитетот и разбирањето на истиот, како и за изборот што вие го правите да кажете за себе. Што значи вашиот избор за тоа како се идентификувате себеси? Во оваа фаза, вие исто така може да дадете предлози за активности што сакате да ги направиме во рамките на работната област, која содржина сакате да се продлабочите и која може да биде релевантна за работната област, кои методи на работа да ги користите.

Момент 2

Во овој дел, како учител, го воведувам концептот на идентитет, што значи тој поим и давам примери на некои од многуте составни делови што го сочинуваат човечкиот идентитет.

Што е идентитет?

Идентитетот се состои првенствено на свесност за себе, за себеси како единствена индивидуа. Како гледам во себе - тоа е мојот идентитет.

Идентитетот е поврзан со погледот на животот на една личност. Погледот кон животот значи како гледате во животот. Некој може да има религиозен поглед на животот или некој нерелигиозен.

Постојат многу фактори кои го обликуваат идентитетот на една личност, како што се: пол, возраст, сексуалност, семејство, пријатели, образование, религија, животни проблеми во општеството, културни изрази на вредности, норми, традиции, начини на однесувања, свесно или несвесно.

Активност - моделот ЕПА

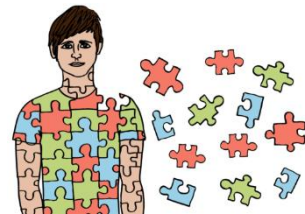
Имате можност во овој момент самостојно да размислувате за што е она што го изгради вашиот идентитет.

Вовед

Кога ќе го добиете прашањето „кој си ти“? можеби не знаете како да одговорите. Има толку многу работи што ве прават кои сте. Некои ги имате со вас уште од раѓањето. Другите се создадени од тоа како е вашето семејство, како растете, со кого се дружите со. Сите овие работи се дел од вашиот идентитет. Кога учите и учествувате во нови работи, можете да се промените.

Што ве прави вие кои сте? Кое е твоето „Јас,“ во тебе? Да разговарате сега во парови и потоа да се претставите на сите. Забележете што научивте во табелата VÖL. Пополнете ја мисловната мапа!

Читај повеќе: <https://www.umo.se/jag/>

Час 2

Кратки повратни информации за претходната лекција

Момент 1

Во овој дел, го воведувам концептот/поимот на норми и вредности со постојки за дискусија и пример за поимите за да се зголеми разбирањето кај учениците.

Норми, норми и критики, вредности

Нормите и вредностите ги врзуваат луѓето во различни култури.

Вредностите во општеството го изразуваат она што во дадена култура е правилно и погрешно за тоа како треба да се однесуваме едни кон други во семејството, училиштето, работното место, меѓу пријателите и воопшто во општеството. Ова е така за секојдневниот живот да може да биде што е можно порамномерен/поедноставен. Овие вредности нè прават да сме во норма или да сме прекинувачи на норма, да ја прекршуваме нормата. Ова е основа за градење на нашиот идентитет.

Нормите се термин што може да се објасни како напишани правила според кои луѓето треба да живеат и да се однесуваат кон. Нормите се идеи, сфаќања или очекувања за тоа што е „нормално“ / нормален начин да се биде, сфаќање, живеење, однесување и размислување.

Постојат и добри и лоши норми. Некои се вклопуваат во нормата и се „наградени“, некои не се вклопуваат и се „казнети“. Нормите често се мали секојдневни ситуации кои на долг рок водат до предности или неповолности. (Ова придонесува на крајот да се создава дискриминаторска структура во едно општество).

Норма за која многу луѓе сметаат дека е позитивна е, на пример, да се стои на ред кога се купува нешто. Во законот не е напишано дека мора да стоите во ред кога ќе купите нешто, но тоа го правите затоа што тоа е норма. Станува јасно дека нормите се „нешто што едноставно го правите“ и дека тие се разликуваат во зависност од ситуацијата. Исто така е норма дека машките во Шведска и во многу други земји не треба да носат сукња.

Дискусија: Дајте свои примери на норми. На пример, Како луѓето обично се поздравуваат едни со други? Други примери на норми: Ножици, за што, најчесто се прават? Лева или десна рака? Или боја на кожа, за која боја на кожа најчесто се прават фластери? Споредете како е во Шведска и кај нас.

Нормата значи дека нормалната потреба не треба да се објаснува. Тоа ќе биде очигледна почетна точка што се очекува да ја споделиме во општеството. На оние што не спаѓаат во норма, мора да им се даде објаснување, додаток што покажува дека тие отстапуваат од нормата.

Еве неколку примери:

Фудбал-женски фудбал

Учител-турски учител

Спортист-спортист со посебни потреби

Мајка-мајка лезбејка

Шеф - женскиот шеф

Нормите можат да се променат кога луѓето ќе одлучат да ја нарушат нормата.
Примери на облека и боја, момчиња и девојчиња.

Да се биде свесен за нормите, како изгледаат, како се создаваат и променуваат треба да се биде критичен и тоа се нарекува нормативна критика.

Како нормите влијаат врз нашиот идентитет?

Честопати кога се опишуваме, тоа го правиме со помош на изјави за тоа како сме во однос на другите луѓе или како се разликуваме од другите. Нашиот идентитет се создава кога се разбираме себе си во однос на тоа како другите луѓе се однесуваат, се облекуваат, се дружат и како мислиме дека другите луѓе нè перцепираат/проценуваат.

Читај повеќе: <http://www.latsta.com/lektionstips-normer-och-normkritik/>

Активност - индивидуално

- Колку се важни нормите?
- Од каде ги добивте вашите норми?
- Улогата на семејството во изградувањето на основните вредности / норми. Кои се неповолностите и предностите?
- Следниве норми се од исклучително значење за мене и треба да се следат затоа што...
- Следниве норми треба да се изменат затоа што...

Активност – Размислете за норми – (учениците се поделуваат во групи од 3 ученици)
Напишете рефлексција како размислувате за тоа како вашиот идентитет се формира според следниве категории: возраст, пол, класа, етничка припадност, функционалност.

Час 3

Ја започнуваме лекцијата со повратни информации за претходните лекции, додаваме или отстрануваме нешто во табелата и мисловната мапа.

Дел 1 Читање стихотворба што учениците ќе ја анализираат индивидуално.

Прашања за поддршка во размислувањето:

- За што се работи во стихотворбата?
- Која е пораката?
- Какво расположение или чувство изразува стихотворбата? Кои се зборовите или изразите што го создаваат ова чувство?

Момент 2

Читање текст со методот „размисли гласно“ и запишување на непознати или важни зборови. Текстот е на мајчин јазик и е за дечко кој се сели во странство, во Америка, со неговиот татко. Таткото е веќе неколку години во земјата и започнал да работи во „магацин каде се чистиат товарни возови“.

Кога неговиот син дојде, таткото сакаше да работи на истото место. Но, синот сака прво да оди на училиште и да научи јазик за да може да го продолжи своето образование, да добие подобра работа и подобар живот. Нивните размислувања за начинот на живеење и условите за живеење се различни и предизвикува конфликти.

Дискусија, заедничко учење:

- Кои вредносни погледи имаат таткото и синот за животот, образованието, јазикот, работата?
- Дали гледаме какви било норми и кои?
- Како ја гледате самодовербата на синот?
- Да се разбере перспективата на друго лице. Што би направил ако бевте синот?
- Поврзување на текстот : со себе, со надворешниот свет со друг текст.

Час 4

Момент 1

Го воведувам поимот „Само-почит“ или „Самодоверба,,

Самопочитта е за тоа како размислувате и чувствувате за себе како верувате во себе. Самопочитта може да значи многу за тоа како се чувствувате. Стабилната самодоверба ви помага да се осмелите да правите работи што ги сакате и да кажете да и не на нештата.

Ако имате тежок период со самодоверба, тоа може да предизвика да не успеете да го направите она што навистина го сакате. Наместо тоа, може да правите нешто што не ви се допаѓаат или да правите работи само затоа што другите тоа го сакаат.

Самопочитта може да биде посилна или послаба во различни периоди од животот и исто така може да биде различна во различни ситуации. Само-чувството не е секогаш видливо однадвор.

Читај повеќе: <https://www.umo.se/jag/sjalvkansla-och-blyghet/sjalvkansla/>

Како се справуваме едни со други, како разговараме едни со други?

Активност - вежба - предрасуди

Ќе направиме вежба која ни помага да ги структурираме мислите, ставовите и вредностите пред еден разговор. На многу прашања, како што се предрасуди, немаат едноставни и лесни одговори. Затоа, целта на вежбата е да се натераат учениците да размислуваат за себе и активно да заземат став за ова прашање.

Вежба

Вежбата помага да се зголеми разбирањето за тоа што значи суштината на поимот предрасуди.

- Напишете три изјави за себе. Прочитајте ги на вашиот другар. Дозволете му на другарот да претпостави која изјава важи за вас.

Кои се предрасудите?

Предрасудите се однапред смислено чувство за нешто или за некого засновано врз тоа премногу малку информации. Предрасудите можат да бидат позитивни и негативни.

Како да се спротивставиме на предрасудите?

Предрасудите можат да се градат врз основа на знаењето што го имаме, во комбинација со нашето размислување околу општи знаења во врска со тоа. За да се претвора предрасудите во вистинско знаење, потребни се повеќе информации.

Момент 2

Упатства за писмената задача за традициите - истражен текст.

Ваша задача е да напишете истражен текст во кој размислувате за традицијата што сте ја одбрале во компаративна перспектива помеѓу Шведска и родната земја. Во текстот, мора да покажете дека може да размислувате за традицијата во Шведска и во родната земја, како на индивидуално така и на општествено ниво.

Пример: Објаснете го следново за традициите од празникот (на пример, Божиќ како прослава на радост, како се слави, но исто така и како создава прекумерна потрошувачка, исклученост, стрес и можеби загриженост за некои)

На [historiesajten.se](https://www.historiesajten.se) има кратки факти за божиќните традиции во Шведска.

<https://www.dw.com/mk/празнувањата-на-бадник-и-божик-одраз-на-идентитетот-и-народната-култура/a-18172332> Божик во Македонија

Во истражниот текст треба да имате јасна структура каде ги имате:

- вовед каде се формулира некаква форма на прашање;
- главен дел каде што ова прашање е испитано, анализирано или објаснето и
- крај каде е претставен заклучок за ова прашање
  - извори за материјалот

Со пишување, вие развивате вештини како што се: читање, сумирање, размислување и составување различни видови информации од разни материјали. Во текстот треба да бидете во можност да формулирате логички врски како што се причини и ефекти, намери и последици, сличности и разлики.

Целта е објаснување, но може да содржи и други, вградени, текстуални активности, како што е описот. На пример, опишете како изгледа ситуацијата во обете држави и објаснете зошто изгледа така како што изгледа.

Врз основа на разновидна количина на информации, 1. треба да можете да поставите (неколку) релевантно прашање, 2. да го испитате ова прашање и да можете да дадете разумен одговор на поставеното прашање и 3. да извлечете заклучок.

Овој текст има за цел да покаже како ги разбирате традициите, како сте ги разбрале информациите што ги имате најдено во разни извори и како можете да извлечете заклучоци за поврзаноста помеѓу различните типови на информации.

Во почетниот дел од текстот, прашањето (а) (за традициите) се формулира, но исто така содржи краток опис и објаснување за воведното прашање.

Во фазата на истрага, главниот дел, целта и прашањата потоа ќе се постигнат и на прашањата се одговорени со употреба на споредба на сличности и разлики.

Заклучокот е насочен кон закључување заедно и сумирање на резултатите во истрагата, како и презентирање на одговорот. На пример, со повратна информација за воведот, вие создавате јасна содржина во вашиот текст. За да се сигнализира крајот на текстот, повољно е да се користат јазични маркери како што се заклучок, крајно...

Сврзници

Текстот со добра структура, исто така, одржува ред во структурата помеѓу речениците и гарантира дека постојат врски каде што сврзниците укажуваат на причина и последица (на пример, затоа што, така, тоа).

Проверка за структурата на текстот:

1. Соберете материјал и факти со пребарување на Интернет, направете интервју
2. Подреди ги материјали
3. Структурирајте го текстот, вовед, истрага, заклучок
4. Напишете го текстот
5. Уредете го текстот
6. Подреди по област - кои делови припаѓаат заедно?
7. Користете на пр. Мисловна мапа или напишете факти и забелешки што ги сортирате во различни делови.
8. Понекогаш откривате нови прашања кога сортирате - тогаш треба да истражувате понатаму
9. Прочитајте го текстот на вашиот другар
10. Променете според одговорот на другарот и вашите сопствени мисли

Moment 3

Упатство за усниот дел „- Ова сум јас“

Почетна точка во вашата усна презентација: сите прегледи во тековната работна област со поддршка на сите активности, дискусии, табела VÖL, мисловна мапа и други забелешки за време на прегледот на работната област, вашите сопствени знаења, искуства и погледи.

- Разгледајте и одлучете што е позитивно или негативно и детално расправајте за вашето мислење. Презентирајте какво искуство од секојдневниот живот имате или цитат од текстовите што ги разгледаваме кои се важни за вашиот аргумент. Направете поврзување со себе, со други текстови или со надворешниот свет.
- Подгответе го вашиот говор добро. Говорот треба да биде долг 5 минути.
- Треба да биде презентација во рамките на темата - коментари за темата, за што се вредности, норми, сопствени мислења или сопствени искуства, добрите и лошите страни.
- Вклучете ги вашите аргументи за тоа што е правилно или погрешно, фер или неправедно, во зависност од тоа какви вредности имате на оваа тема, како и спротивни-аргументи ако има (Одговорност на поединецот, општествена одговорност, закони и правила, семејство, училиште, пријатели, религија, култура).
- Презентирање значи давање информации преку различни јазични форми, на пр. описни, раскажувачки, објаснувачки, аргументирани или поучни.
- Треба да подгответе што е можно поинтересен говор, со богат и нијансиран јазик и да користите јазични стратегии за да ве разберат други лица.
- Припремањето на усната презентација треба да биде во склоп со темата.

Час 5

Индивидуална работа со задачите од писмениот и усниот дел.

Час 6

Поднесување на писмена задача
Усна презентација, „Ова сум јас“